

www.huolenpitoa.fi
Keskustelee, osallistu ja vaikuta:
#huolenpitoa

Huolenpitoa – huomennakin.

Keskustan vaihtoehto kuntavaaleissa 2017

Hyvinvointi
tehdään yhdessä.
**Sisulla ja
sydämellä.**

LEO KASVAA SUOMESSA, JOKA
ON LAITETTU
YHDESSÄ KUNTOON.

Suomi kuntoon on huolenpitoa – huomennakin.

Me uskomme 100-vuotiaan Suomen tulevaisuuteen.

Taloutemme kasvaa vihdoin. Yhä useampi työtön on saanut työpaikan. Käännettä parempaan on voimistettava nyt kaikin tavoin.

Suomi on ollut liian pitkään uudistamatta. Siksi olemme joutuneet tekemään myös kipeitä päätöksiä.

Olemme kuitenkin pitäneet huolen siitä, että kunnilta ei leikata. Se olisi pois ihmisten peruspalveluista, koulutuksesta ja terveydenhoidosta.

Suomen kuntoon laittaminen jatkuu. Uudistamme hyvinvointiyhteiskuntaa turvataksemme huolenpidon tasa-arvoisesti myös lapsillemme ja lastenlapsillemme.

Meidän mielestämme Suomen ongelmia ei ole enää varaa vatuloida. Suunnan on oltava eteenpäin.

Olemme sitoutuneet rakentamaan turvallista Suomea, jossa kaikista suomalaista ja koko maasta pidetään huolta tasa-arvoisesti. Siksi tarvitaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus ja maakuntauudistus.

Laadukkaat palvelut vaativat leveämmät hartiat. Siksi maakunnat järjestävät jatkossa sosiaali- ja terveyspalvelut. Suomalaisille annetusta huolenpitolupauksesta on pidettävä kiinni – sisulla ja sydämellä.

Tulevaisuudessa kotikunnan tärkein tehtävä on huolehtia arjen palveluista. Lastemme on voitava saada laadukasta varhaiskasvatusta ja käydä koulua turvallisesti mahdollisimman lähellä kotia. Suomalaisen peruskoulun on oltava yhä maailman paras.

Meidän mielestämme jokaisella suomalaisella on oltava oikeus valita, mihin kotinsa ja elämänsä perustaa. Päätäjien on luotava elämisen edellytykset koko maassa. Tärkeä osa hyvää elämää on viihtyisä elinympäristö omassa kotikunnassa ja mahdollisuus valita omaan elämäntilanteeseen sopiva asuminen muoto.

Tulevat maakunnat mahdollistavat turvallisen ja työllistävän hajautetun yhteiskunnan – elinvoimaisen Suomen - rakentamisen.

Me puolustamme kotikuntien oikeutta itse päättää tulevaisuudesta. Kuntalaisten on voitava tehdä jokaisesta kotikunnasta juuri heille sopiva ja näköisensä. Tässä työkirjassa on esitely Keskustan vaihtoehto ainespuiksi tähän rakennustyöhön.

Tule mukaan rakentamaan uutta. Tulevaisuuden hyvinvointi tehdään nyt - Yhdessä.

Juha Sipilä
puheenjohtaja

Jouni Ovaska
puoluesihteeri

Kotikunnat pitävät huolta arjen palveluista.

Tulevaisuudessa kotikunnat huolehtivat suomalaisten arjen lähipalveluista lasten ja nuorten koulutuksesta alkaen, rakentavat elinvoimaa ja vastaavat kunnan kehittämisestä, maankäytöstä ja kunnallistekniikasta sekä edistävät terveyttä ja hyvinvointia.

Kunnat ovat myös yhä tukevammin suomalaisen kansanvallan kulmakivi. Ne ovat ihmisiä lähellä olevien asioiden koti, yhteisen tekemisen mahdollistava ja siihen kannustava lähiyhteisö. Verotusoikeus ja suorat vaalit pysyvät kunnilla myös tulevaisuudessa.

Keskustalle on tärkeintä, että ihmiset koko Suomessa saavat palvelut tasa-arvoisesti, riittävän läheltä ja laadukkaina. Kotikunta voi tuottaa palvelut itse tai yhteistyössä yritysten, järjestöjen, yhdistysten ja naapurikuntien kanssa samalla hyödyntäen uusia ratkaisuja.

Maakunnat ja kunnat ovat toistensa kumppaneita, eivät kilpailijoita. Selkeä työnjako ja mutkaton yhteistyö takaavat sen, että ihmisten tarvitsemien palvelujen laatu, saatavuus ja saavutettavuus voidaan turvata.

Yhteiskunnallisesta tasa-arvosta ja suomalaisten yhdenvertaisuudesta huolehditaan ennen kaikkea kunnissa. Keskusta sitoutuu edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kunnissa tehtävissä päätöksissä.

Vastuu sosiaali- ja terveyspalveluista maakunnille.

Keskusta sitoutuu myös tulevaisuudessa turvaamaan sosiaali- ja terveyspalvelut tasa-arvoisesti koko Suomessa kaikille suomalaisille. Siksi sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus on vietävä vihdoin maaliin.

Uudistuksella parannetaan sosiaali- ja terveyspalveluja ja vahvistetaan koko Suomessa perusterveydenhuoltoa sekä integraatiota perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä.

Keskusta haluaa nopeuttaa lääkärille pääsyä ja lopettaa pompottelun luukulta toiselle. Tulevaisuudessa ihmisten on päästävä hoitoon sujuvasti ensimmäisestä lääkärikäynnistä kuntoutukseen saakka. Sosiaali- ja terveyspalvelujen on toimittava nykyistä paremmin yhteen.

Julkisen toimijan tulee jatkossakin kantaa päävastuu sote-palvelujen tasa-arvoisesta saatavuudesta koko maassa. Uudistukseen liittyvää hoidon ja hoivan valinnanvapautta on lisättävä maltillisesti ja vaiheittain. Näin toteutettuna valinnanvapauden lisäämisellä voidaan parantaa hoidon laatua, lisätä tietoa hoidon vaikuttavuudesta, turvata ammattitaitoisen hoito- ja hoivahenkilöstön riittävyys sekä säästää veronmaksajien rahoja.

Valinnanvapauden lisääminen on toteutettava niin, että ennen kaikkea pienet ja keskisuuret hoito- ja hoiva-alan yritykset ja järjestöt voivat tarjota palveluja tasa-arvoisesti julkisen sektorin ja suurempien yksityisten toimijoiden rinnalla. Keskustan mielestä valinnanvapauden piirissä toimivien yritysten on maksettava veronsa Suomeen.

Mittavan uudistuksen yhteydessä on huolehdittava erityisesti yhteiskunnan heikompiosaisten tarvitsemien palvelujen jatkuvuudesta. Erityishuomiota tulee kiinnittää sotiemme veteraanien kuntoutuksen ja palvelujen järjestämiseen.

HOITOON ON PÄÄSTÄVÄ
SUJUVAsti ENSIMMÄI-
SESTÄ LÄÄKÄRİKÄYN-
NISTÄ KUNTOUTUK-
SEEN SAAKKA

Arjen palvelut läheltä koteja.

Koulut ja varhaiskasvatus luovat tasa-arvoa ja elinvoimaa

Suomi menestyy vain korkealla osaamisella. Kuntien tärkein tehtävä jatkossa on rakentaa suomalaisten lasten ja nuorten turvallista tulevaisuutta. Eriasteinen koulutus on turvattava tasa-arvoisesti koko maassa.

Laadukas varhaiskasvatus tukee lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä. Se on yhteistä huolenpitoa, joka mahdollistaa koulutuksen tasa-arvon ja ehkäisee osaltaan eriarvoistumista. Kaikilla on oikeus varhaiskasvatukseen. Perheiden oikeus valita pienten lasten kotona hoitaminen tai päivähoito on turvattava. Perhepäivähoidon tulee jatkossakin olla yksi varhaiskasvatusta tarjoava hoitomuoto.

Päivähoidon laskutusjärjestelmää on kehitettävä kunnissa tuntiperusteiseksi digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen. Päivähoidon joustavuus ja maksujen helpotukset tukevat vanhempien osa-aikatyötä ja edistävät työn vastaanottamista.

Suomalainen peruskoulu on maailman paras. Sitä sen on oltava myös tulevaisuudessa. Koulutie on päästävä aloittamaan turvallisesti mahdollisimman lähellä kotia. Turvalliset, terveelliset tilat, pätevä henkilöstö sekä uudet oppimisympäristöt tuovat tasa-arvoa asuinpaikasta, taustasta tai varallisuudesta riippumatta.

Koulujen väliset erot ovat repeämässä ennen muuta suurimmissa kaupungeissa. Kasvaviin eroihin on puuttettava valtakunnallisesti ja kotikunnan sisällä. Erityisesti heikoimmassa asemassa olevista on pidettävä huolta.

Koulupäivästä on tehtävä yhteisöllisyyttä ja oppimista tukeva kokonaisuus, jossa harrastukset ja vapaa-aika ovat koulupäivän

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDETÄÄN HUOLTA VARHAISKASVATUKSESTA JA KOULUTUKSESTA?

5

SUOMALAINEN
PERUSKOULU ON
MAAILMAN PARAS
- MYÖS TULEVAI-
SUUNDESSA.

Huolenpitoa
- huomennakin.

ympäriä. Erityisen tärkeää tämä on alueilla, joissa matkat harrastuksiin ovat pitkiä ja kalliita. Kolmas sektori ja nuorisotyö on tuotava osaksi koulupäivää.

Toisen asteen koulutus on voitava käydä ensisijaisesti kotona asuen. Jos kunnassa ei tarjota toisen asteen koulutusta, kunnan tulee maksaa toisen asteen opiskelijoille Kelan koulumatkatuen ylittävä osa lähimpään lukioon tai ammatillisen oppilaitoksen toimipisteeseen.

Toisen asteen opetusjärjestelyillä tulee turvata opiskelijoiden mahdollisuus kaksioistutuksen suorittamiseen.

Etäopetuksella voidaan täydentää lukioiden kurssitarjontaa, jotta kaikki lukiot säilyvät houkuttelevina vaihtoehtoina opiskelijoille.

Elinikäisen oppimisen merkitys korostuu työelämän muuttuessa entistä nopeammin. Vapaan sivistystyön sekä muiden osaamista täydentävien opiskelumahdollisuuksien pitää olla kaikkien kuntalaisten saatavilla.

Koulutuksessa on hyödynnettävä nykyistä laajemmin digitaalisten oppimisympäristöjen ja etäopiskelun mahdollisuuksia. Keskusta kannustaa rohkeisiin kokeiluihin valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja kotikunnissa.

Yhteisvoimin nuorten syrjäytymisen torjuntaan

Yhteiskunnan kelkassa pysyminen alkaa kodeista. Erilaisten matalan kynnyksen palvelujen, kuten arjen kotiavun tarjoaminen on kestävä ratkaisu tukea kotien hyvinvointia, auttaa lapsia, nuoria ja perheitä ajoissa sekä torjua syrjäytymistä. Ennaltaehkäisevää perhetyötä tulee vahvistaa.

Nuorten työttömyyteen ja syrjäytymiseen on puututtava määrätietoisella otteella. Toimimattoman nuorisotakuun uudistaminen nuorten omat tarpeet huomioivaksi yhteisötakuuksi mahdollistaa tämän. Yhteisötakuussa on kyse nimenomaan huolenpidosta.

Kunnan ja lähiyhteisön yhteistyöllä voidaan estää nuoria syrjäytymästä. Yhteisöllisessä kotikunnassa niin perheet, vanhemmat kuin nuoret saavat tarvitsemansa avun ja tuen oikea-aikaisesti. Jokainen apua tarvitseva nuori on löydettävä. Viranomaisten välinen tiedonkulku ei saa olla esteenä. Nuorelle on henkilökohtainen opinto-, työtai harjoittelupolku.

Nuorten palvelut tulee

rakentaa paikallisesti nuorten tarpeista lähtien ja pitäen kynnyksensä mahdollisimman matalana. Eri kunnissa hyväksi koettuja malleja on valtakunnallistettava. Etsivään nuorisotyöhön on osoitettava lisää voimavaroja.

Nuorten äänen on kuuluttava kotikuntien päätöksenteossa. Nuorisovaltuustoja tulee perustaa entistä useampaan kuntaan. Äänestysikäraja kuntavaaleissa pitää laskea 16 vuoteen.

Terveiden edistäminen luovien hyvinvointia ja elämänlaatua

Terveiden edistäminen on hyvinvoinnin perusta ja pitkäjänteistä huolenpitoa itsestämme ja läheisistämme. Painopistettä on kautta linjan siirrettävä ongelmien ennaltaehkäisemiseen. Mitä paremmin hoidamme terveyttä, sitä vähemmän tarvitsemme raskaita ja kalliita hoitoja. Ihmisten elämänlaatu paranee.

Päävastuu omasta terveydestä ja hyvinvoinnista on meillä jokaisella. Tämän tukemisessa omalla kotikunnalla on keskeinen rooli.

Terveiden ja hyvinvoinnin edistämiseen tarvitaan monipuolisesti ratkaisuja, jokaisen omaa panosta sekä hyvää yhteistyötä kotikuntien ja maakuntien välillä. Myös järjestöillä

SYRJÄYTYMISTÄ ON
TORJUTTAVA YHDESSÄ.
LISÄÄ ARJEN KOTI-
APUA PERHEILLE JA
ETSIVÄÄ NUORISO-
TYÖTÄ.

ja ylipäätään kansalaisyhteiskunnalla on paljon annettavaa esimerkiksi mielenterveystyössä tai harrastustoimintaan ja velkaneuvontaan ohjaamisessa.

Kansantautien ennaltaehkäisyyn ja hoitamiseen on tartuttava joka kunnassa määrätietoisesti varhaisista elinvuosista alkaen. Monissa kunnissa on olemassa hyviä ja toimivia käytäntöjä, joita tulee jakaa kansanterveyden edistämiseksi.

Neuvolatoiminnan kehittämisessä tulee huomioida lasten ja perheiden ohella myös muut väestöryhmät. Kannustusta ja ohjausta oikeisiin ravintotottumuksiin, liikuntaan sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kasvattamiseen tarvitaan yhtä lailla työssäkäyvien, työttömien ja ikäihmisten pariin.

Hyvinvoiva ihminen jaksaa paremmin. Keskusta kannustaa kotikuntia vahvistamaan asukkaidensa hyvinvointia perhepalveluilla, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluilla sekä yhteistyöllä järjestöjen kanssa.

Liikunta- ja kulttuurimahdollisuudet kuuluvat kaikille

Kulttuuri, liikunta ja vapaa-ajan palvelut ovat kuntalaisten arjen kannalta tärkeitä. Ne lisäävät osaltaan elinympäristön viihtyisyyttä ja kuntien elinvoimaa.

Kirjastot, kansalaisopistot, liikunta- ja kulttuuritilat sekä kuntalaisten omaehtoisen aktiivisuuden tukeminen ovat keskeistä uuden kotikunnan toiminnassa. Kuntalaisilla pitää olla mahdollisuus nauttia kulttuurista sekä osallistua myös itse sen tekemiseen. Kunnan liikuntatilojen sekä taito- ja taideaineiden luokkien on oltava joustavasti kaikkien kuntalaisten käytössä.

Keskustan mielestä yhteisötakuun tueksi kaikille lapsille ja

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDETÄÄN
HUOLTA NUORISTA JA TORJUTAAN
SYRJÄYTYMISTÄ?

7

PAREMPAA
ELÄMÄNLAATUA
KAIKENIKÄISILLE
- PAINOPISTE
ENNALTAEHKÄI-
SEMISEEN.

Huolenpitoa
- huomennakin.

nuorille on taattava mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Liikunta- ja kulttuuripalvelujen tasaverista saatavuutta ja saavutettavuutta on parannettava koko maassa.

LAPSILLE JA
NUORILLE
TASAVERTAISET
MAHDOLLISUUDET
HARRASTA-
MISEEN.

Jokaisella lapsella ja nuorella pitää olla mahdollisuudet kokeilla eri lajeja. Keskustan mielestä yksi ratkaisu on se, että urheiluseurat voivat järjestää vuorottelevia iltapäiväkerhoja sekä tehdä yhteistyötä koulujen kanssa.

Ikäihmisten aktiivista osallistumista tulee tukea kulttuuri- ja liikuntasetelien avulla.

Kirjastoilla on tärkeä merkitys ihmisten hyvinvoinnille. Niiden palvelut on turvattava tasa-arvoisesti koko maassa. Tulevaisuudessa kirjastojen on panostettava yhä enemmän digitaalisiin aineistoihin. Kirjasto voi olla fyysisen tilan ohella myös esimerkiksi jokaisen älylaitteessa toimiva palvelu. Parhaimmillaan kirjastoista tulee kuntalaisten omia olohuoneita ja kohtauspaikkoja.

Kuntien on edistettävä ihmisten liikunnallista elämäntapaa. Kevyen liikenteen väylien ja lähiliikuntapaikkojen määrää

on lisättävä sekä säilytetävä puistot virkistyskäytössä etenkin suurissa kaupungeissa. Kunnalla on merkittävä tehtävä urheiluseuratoiminnan tukemisessa. Yhteistyötä eri liikuntatoimijoiden välillä tarvitaan entistä enemmän.

Digitalisaatio on mahdollisuus

Kotikunnissa on määrätietoisesti uudistettava toimintatapoja, jotta kuntalaisia voidaan palvella mahdollisimman hyvin ja pitää jokaisesta huolta. Digitalisaatiota edistämällä voidaan osaltaan parantaa kotikuntien palveluja, tehostaa toimintaa sekä luoda uusia työpaikkoja ja yrityksiä. Näin palvelut ovat käytössä ajasta ja paikasta riippumatta. Kehittämisessä on huolehdittava erilaisten tietojärjestelmien yhteensopivuudesta niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisesti.

Palvelujen digitalisointi ei saa jättää ketään yhteiskunnan ulkopuolelle. Palvelujen käyttöä voidaan opastaa yhteispalveluiden asiointipisteissä. Myös yksityinen ja kolmas sektori voivat tarjota tukea palvelujen

käyttöön. Jatkossa on myös mahdollista valtuuttaa joku muu asiomaan sähköisesti toisen henkilön puolesta.

Keskusta sitoutuu siihen, että perinteiset tavat, kuten kirjeposti tai käyntiasiointi lähellä turvataan niille suomalaisille, jotka eivät syystä tai toisesta voi käyttää digitaalisia palveluita.

DIGITALISAATIO
EI SAA JÄTTÄÄ KE-
TÄÄN PALVELUJEN
ULKOPUOLELLE.

Elinvoimaa yhteisöstä ja omista vahvuuksista.

Koko Suomesta on pidettävä huolta myös tulevaisuudessa. Suomi saadaan kuntoon vain koko voimallaan. Siksi koko maan ja kaikkien suomalaisten voimavarat on saatava käyttöön.

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen kanssa samanaikaisesti toteutettava maakuntauudistus mahdollistaa osaltaan suunnanmuutoksen viime vuosien keskittämisperitiikasta koko maan tasapainoiseen kehittämiseen.

Lisää edellytyksiä luo kotimaisten luonnonvarojemme kestävään hyödyntämiseen perustuva, työllistävä biotalous ja se, että koko maassa on eriasteista koulutusta ja kunnossa olevat tiet, radat ja muut väylät sekä toimivat verkkoyhteydet. Teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostamiseen ja rakentamiseen on haettava yhdessä uusia ratkaisuja.

Kotikunnilla on keskeinen rooli tasapainoisesti kehittyvän, elinvoimaisen Suomen rakentamisessa. Jokaisella kunnalla on vahvuuksia ja osaamista, jonka pohjalle voidaan rakentaa yhteistä tulevaisuutta. Mahdollisuudet on uskallettava hyödyntää ennakkoluulottomasti.

Kotikunta luo puitteet ja toimii elinvoiman moottorina edistämällä yrittäjyyttä ja työllistymistä. Kunnassa tunnetaan parhaiten oman alueen yritykset ja niiden tarpeet, kuten myös työttömät ja heidän tarpeensa. Paikallisuudessa on voimaa.

Elinvoimainen kunta kannustaa olemassa olevia yrityksiä kasvuun ja menestykseen sekä luo kannustavat puitteet uusien yritysten perustamiselle.

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDETÄÄN HUOLTA TYÖLLISYDESTÄ?

MYÖS KOTIKUNNISSA ON
PUTRETTAVA
TURHAA BYRO-
KRATIAA.

Kunnissa tulee edistää digiverkko-ratkaisuja, jotka palvelevat tulevaisuuden kunnan koulutuksen, sosiaali- ja terveystalouden ja elinkeinojen tarpeita sekä mahdollistavat etätyön. Hallituksen investointi nopeisiin yhteyksiin luovat edellytyksiä näille ratkaisuille.

Turhan byrokratian purkaminen on tärkeää Suomen kuntoon laittamisessa. Myös kunnissa on karsittava tarpeetonta sääntelyä, joka pahimmillaan sammuttaa yritteliäisyyden ja luovuuden.

Järjestöjen ja muun vapaaehtoistoiminnan ja aktiivisuuden tukeminen ja mahdollistaminen lisäävät osaltaan kunnan ja kuntalaisten hyvinvointia ja ihmisten keskinäistä huolenpitoa.

Kunnan omat hankinnat kuntoon

Kunta vaikuttaa omilla päätöksillään alueensa elinvoimaan. Kuntien hankintaosaamiseen tulee panostaa. Kriteerejä määriteltäessä on tärkeää ottaa

huomioon kokonaistaloudellinen edullisuus pelkän hinnan sijaan.

Hinnan lisäksi kokonaisarviointiin tulee ottaa aluetalous-, ympäristö- ja työllisyysvaikutukset sekä laatu. Viisailla hankinnoilla voidaan edistää pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden vähentämistä sekä yritystoiminnan monipuolistumista. Näin saadaan parasta vastinetta verorahoille.

Jokaisessa kunnassa on mahdollisuus hankkia kotimaisia ja lähellä tuotettuja elintarvikkeita. Kunnan tulee asettaa hankintamääritykset siten, että paikalliset tuottajat kykenevät kilpailemaan niistä tasavertaisesti. Tämä vahvistaa paikallista yrittäjyyttä ja lähialueen työllisyyttä.

Lapset ansaitsevat puhtaan ja turvallisen ruuan päiväkodeissa ja kouluissa, samoin palvelukeskuksissa ja vanhainkodeissa asuvat vanhukset. Näin edistetään kaikkien suomalaisten hyvinvointia.

KAIKILLE OIKEUS
LÄHILUONTOON.

Kaikille viihtyisä ja turvallinen elinympäristö.

Jokainen tarvitsee ja ansaitsee turvallisen ja viihtyisän elinympäristön. Luonnon ja erityisesti metsien terveysvaikutukset ovat tunnettuja. Siksi myös kaupunkien puistot, viheralueet ja koko kaupunkirakenne on saatava palvelemaan kuntalaisten hyvinvointia ja edistämään terveyttä.

Kaikilla on oltava oikeus lähiluontoon.

Arjen turvallisuus hyvän elämän lähtökohdaksi

Arjen turvallisuus on yhteinen asiamme. Siihen kuuluu olennaisesti huolenpito muista ja vastuunotto omasta itsestä.

Turvallisuus koostuu monista erilaisista ja tärkeistä asioista. Esimerkiksi valaistut ja hiekoitetut tiet sekä kevyen liikenteen väylät luovat turvaa siinä missä läheinen turvaverkosto. Myös palveluiden saatavuus ja helppokäyttöisyys lisäävät arjen turvaa.

Turvallisen elinympäristön rakentamisessa kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä rooli kunnan kumppaneina.

Keskustan mielestä poliisin ja muiden turvallisuudesta vastaavien viranomaisten voimavara on turvattava koko Suomessa.

Asumisen vapaus kuuluu kaikille

Jokaisella on oma toiveensa ja tapansa asua. Asuntotuotannossa on kuultava ihmisten toiveita. Kohtuuhintaisia asuntoja tarvitaan kaikkialla. Niistä on huutava pula kasvukeskuksissa. Asumisen kalleus voi olla monen työllistymisen esteenä. Tähän Suomella ei ole varaa.

Kaavoitusta ja rakentamista koskevien määräysten pitää olla sovellettavissa ja niissä tulee olla riittävästi joustoa asumisen terveellisyydestä ja viihtyvyydestä tinkimättä. Tarvitaan lisää paikallista päätösvaltaa sekä byrokratian purkamista.

Asumisen ja rakentamisen vapaus on mahdollistettava myös haja-asutusalueella, eikä sitä pidä hankaloittaa turhilla määräyksillä.

Joustavuutta yhdyskuntien suunnitteluun

Lapsiperheiden tarpeet ovat hyvin erilaiset kuin aikuistalouksien, yksinelävien tai ikäihmisten. Jo suunnitteluvaiheessa on pyrittävä rakennusten ja tilojen monimuotoisuuteen ja muunneltavuuteen. Muunneltavuudella vältetään turhia investointeja ja säästetään kustannuksia.

Nuorten ja ikäihmisten rinnakkain asumisesta on saatu hyviä kokemuksia. Vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi Keskuksista kannustaa kuntia luoviin ratkaisuihin myös muiden ryhmien ja muiden kuin asuintilojen kohdalla. Näin avarretaan ihmisten elämänpiiriä myös sukupolvien välillä.

Koulujen, päiväkotien, vanhustentalojen ja asuntojen rakentamista koskevat ratkaisut ovat kuntien omassa käsissä. Julkiselle puurakentamiselle on asetettava kunnianhimoiset määrälliset

LISÄÄ ARJEN
TURVALLISUUTTA
HUOLENPIDOLLA –
POLIISIN VOIMAVARAT
TURVATTAVA KOKO
MAASSA.

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDE-
TÄÄN HUOLTA ARJEN TURVALLI-
SUUDESTA?

LISÄÄ KOHTUUHINTAISIA
ASUNTOJA KASVUKES-
KUKSIIN. ASUMISEN JA
RAKENTAMISEN VAPAAUS
MYÖS HAJA-
ASUTUSALUEELLE.

Huolenpitoa
- huomennakin.

KIRSIN JA MATIN
ELINVOIMAINEN
PERHEYRITYS KASVAA
JA TYÖLLISTÄÄ

ja laadulliset tavoitteet. Lisäämällä puura-
kentamista ja parantamalla rakentamisen
laatua torjutaan kosteus- ja homeongelmia,
edistetään kotimaista työllisyyttä ja torjutaan
osaltaan ilmastonmuutosta.

Myös kunnissa on siirryttävä fossiilisten polttoai-
neiden käytöstä kohti kestävämpiä ratkaisuja. Tämä
on askel kohti suomalaista luonnonvara- ja biotaloutta ja
maailmanlaajuisen ympäristö- ja ilmastopoliittikan puolesta
sekä huolenpitoa lähiympäristöstä. Kunnissa on hyväksyttävä
oma päästövähennystavoite ja tehtävä toimenpideohjelma sen
toteuttamiseksi.

Kotimaisen uusiutuvan energian käyttö sekä panostukset
energian säästön edistämiseen ovat keskustalaista kestävä
kehityksen mukaista politiikkaa ja parantavat koko energiaket-
jun työllisyyttä hakkuista ja kuljetuksista aina lämpökattiloiden
ja tuulivoimaloiden rakentamiseen. Energian säästö ja energia-
tehokkuuden parantaminen on kannattavaa sekä ympäristön
että kuntatalouden kannalta.

Maankäyttö ja kaavoitus ovat avainasemassa kuntien ilmas-
tonmuutoksen hillinnässä. Energiatuotannon ja -kulutuksen
lisäksi hiilijalanjälkeen vaikuttavat merkittävästi liikenne- ja
kunnallistekniset ratkaisut. Hyvät kevyen liikenteen väylät ja
julkisen liikenteen palvelut ovat myönteisiä sekä ympäristön
että ihmisten terveyden ja viihtyvyyden kannalta.

Kiertotaloudesta tulee tehdä pysyvä toimintatapa. Paikallis-
tasolla voidaan lisätä materiaalien uusiokäyttöä, kierrätystä,
korjausta ja kunnostusta. Resurssitehokkuus ja jakamistalous
ovat materiaalin hyödyntämistä parhaimmillaan. Jätehuoltoa
suunniteltaessa tulee muistaa, että toisen jäte on toiselle arvo-
kas raaka-aine.

LISÄÄ PUU-
RAKENTAMISTA JA
UUSIUTUVAA ENER-
GIAA KOTIKUNTIIN
KOKO MAASSA.

Jokainen voi raken- taa omaa kotikun- taansa.

Sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistus ja maakuntauu-
distus vahvistavat maakunnissa ja kotikunnissa asuvien
ihmisten päätösvaltaa. Jatkossa päättäjät valitaan suorilla
vaaleilla.

Keskustalle kotikunta on ennen kaikkea ihmisten lähiyhteisö,
jossa asukkailla on mahdollisuus rakentaa hyvää ja turvallista
tulevaisuutta itselleen ja läheisilleen, pitää toisistaan huolta
sekä vaikuttaa kotikuntansa asioihin. Aito kunnallinen itse-
hallinto merkitsee avointa valmistelukulttuuria ja uudenlaisia
vaikutusmahdollisuuksia kaikille kuntalaisille.

Uusia osallistumis- ja vaikuttamis- mahdollisuuksia kuntiin

Asukkaiden kuulemisen ja osallistamisen pitää olla arkipäi-
vää jokaisessa kunnassa. Vain siten kuntalaisten ja muiden
toimijoiden osaaminen ja kokemus saadaan käyttöön – oman
kotikunnan rakentamiseen.

Avoin vuoropuhelu ja yhteisen
näköyksen hakeminen kes-
kustelemalla sekä mahdollisuus
vaikuttaa asioihin jo niiden suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa
lisäävät luottamusta toimijoiden
välillä. Myös yhteiskuntamme hei-
kopsaisten äänen on kuuluttava.

LISÄÄ LÄHIVAIKUT-
TAMISTA MYÖS
HEIKOIMPIEN
ÄÄNEN ON
KUULUTTAVA.

Kunnantoimiston tai kaupungin virastotalon tulee olla vain yksi palvelu- ja työpiste kunnan alueella. Virkamies- ja luottamushenkilöjohdon tulee jalkautua kuntalaisten pariin.

Keskusta kannustaa lähivaikuttamisen tuntuvaan lisäämiseen kotikunnissa. Äänestämisen rinnalle tarvitaan muitakin hyväksittyjä ja uudenlaisia osallistumisen muotoja. Kumppanuutta ja verkostoitumista on lisättävä kunnan sisällä yhtä lailla kuin kuntien välillä.

Yhdessä olemme vahvempia suurtenkin muutosten keskellä, kun vahvistamme yhteisöllisyyttä ja toisista välittämistä: ei ne enkä minä, vaan me.

Kuntalaiset tulevaisuuden tekijöiksi

Jokaisen kotikunnan on löydettävä itselleen parhaat ratkaisut. Joillekin sopivat aluelautakunnat budjetteineen ja päätösvaltoineen. Toisissa voidaan päätyä kevyempiin ratkaisuihin: avoimiin keskustelutilaisuuksiin, kuntalais- ja käyttäjäraateihin tai sähköisiin aloitejärjestelmiin ja kuntalaisäänestyksiin. Uusi tekniikka luo osaltaan mahdollisuuksia sille, että kuntalaiset voivat omalla panoksellaan rakentaa yhteistä tulevaisuutta.

Digitalisaatio ja internet tekevät kunnista ja kaupungeista yhä vahvemman kasvualustan erilaisille yhteisöille, toimintoille ja palveluille. Sosiaalinen media ei ole vain viestintäväline vaan myös ihmisten organisoitumisen ja toiminnan muoto.

Jakamistalous ja verkostomainen kehittäminen saavat aikaan uudenlaisia paikallisia ja virtuaalisia ryhmiä ja toimintamuotoja. Yhteistyössä toisten kanssa ihmiset rakentavat oman näköistään kotikuntaa. Keskusta kannustaa tällaiseen kuntalais- ja kaupunkilaisaktiivisuuteen.

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDETÄÄN HUOLTA OSALLISTUMIS- JA VAIKUTAMISMAHDOLLISUUKSISTA?

Huolenpitoa
- huomennakin.

VAPAAEHTOISTYÖLLE
TILAA, JÄRJESTÖT
MUKAAN RAKENTA-
MAAN TURVALLISTA
ATKKEA.

Lisää kumppanuutta

Yksinäisyys on suomalaisen yhteiskunnan yhä paheneva ongelma. Ihmisarvoiseen ja merkitykselliseen elämään tarvitaan toista ihmistä. Huolenpito toinen toisistamme on kestävimpiä tapoja torjua eriarvoistumista.

Suuri joukko suomalaisia kantaa vastuuta lähimmäisistään toimimalla järjestöissä ja muussa vapaaehtoistyössä. Kuntien tulee tukea kansalaisyhteiskunnan toiminnan edellytyksiä antamalla tiloja niiden käyttöön ja poistamalla vapaaehtoistyötä haittaavaa turhaa sääntelyä.

Kolmannen sektorin toimijoilla ja seurakunnilla on paljon hyödyntämätöntä osaamista. Se voi olla hoitoa ja hoivaa tukevaa tai ennaltaehkäisevää toimintaa. Näin voidaan täydentää julkisia palveluja, lisätä yhteisöllisyyttä, säästää yhteisiä

varoja sekä tuoda hyvinvointia yksittäisille ihmisille ja perheille.

Järjestöjä ja vapaaehtoistyössä mukana olevia tulee kuulla entistä vahvemmin jo asioiden valmistelussa. Näin niiden asiantuntemus saadaan mukaan parempien toimintatapojen ja turvallisemman ja toimivamman arjen luomiseen. Työttömät, ikäihmiset, nuoret ja maahanmuuttajat ovat esimerkkejä ryhmistä, joilla on paljon annettavaa yhteisen hyvän rakentamiseen.

Monenlaista kuntalaisuutta

Monella ihmisellä on vahvat siteet useampaan kuin yhteen kuntaan. Kunnan elinvoiman vahvistamiseksi on tärkeää edistää vapaa-ajan asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Työn muutos ja etätyömahdollisuuksien paraneminen, eläkepäivien vietto ja luonnonläheisyydestä tai kulttuuripalveluista nauttiminen lisäävät elämistä usealla paikkakunnalla.

Keskusta kannattaa osittaiskuntalaisuutta, jossa ihminen voisi halutessaan siirtää osan kunnallisverotuloistaan toiselle paikkakunnalle ja vastineeksi saada käyttöönsä kunnan palveluja.

Eroperheiden lapset liikkuvat usein kahden kunnan väliä. Heidän kohdallaan palvelujen saatavuus tulee tehdä joustavammaksi.

Suomeen on tullut paljon uusia ihmisiä, joista monet saavat turvapaikan ja jäävät tänne pysyvästi. Uusien asukkaiden kotouttaminen tulee ottaa mahdollisuutena ja uudenlaisen elinvoiman luoja jana jokaisessa kunnassa.

Kotouttamisen onnistumisessa tärkeintä ovat työ, koulutus ja kielen oppiminen. Kotikunnissa ja maakunnissa tarvitaan laajaa yhteistyötä sekä avoimuutta kohdata ja hyväksyä toisista kulttuureista tänne muuttaneet osaksi paikallisyhteisöä. Suomeen jäävien on hyväksyttävä yhteiskuntamme ja ylipäättään suomalaisen elämänmuodon keskeiset arvot.

UUSSUOMALAISILLE
TYÖTÄ, KOULUTUSTA
JA KIELENOPISKELUA
- LISÄÄ ELINVOIMAA
KOTIKUNTIIN.

Terve talous luo kehittämisen pohjan.

Terve kuntatalous on laadukkaiden kuntapalvelujen perusta. Hyvä työllisyystilanne ja vireä elinkeinotoiminta tuottavat kunnille verotuloja.

Osaamiseen ja uusiutuvien luonnonvarojemme kestävään hyödyntämiseen perustuva biotalous on lupaavimpia mahdollisuuksia luoda työpaikkoja koko Suomeen, niin maaseudulle kuin kaupunkiin. Muita tulevaisuuden kasvualoja ovat esimerkiksi matkailu, kiertotalous, tietotekniikan soveltaminen sekä hyvinvoinnin edistäminen.

Kuntapolitiikkaan on keskustajohtaisen hallituksen myötä tehty selkeä suunnanmuutos edellisiin sinipunahallituksiin verrattuna. Budjetin menosäästöjä ja talouden elpymisen edistämiseksi tehtyjä veronalennuksia ei ole maksatettu kunnilla. Annettu lupaus täydestä valtion rahoituksesta uusiin tehtäviin on pitänyt. Hallituksen toimet vahvistavat kuntataloutta. Kuntien ja valtion välille on palautettu luottamus.

Palvelujen turvaamiseen tasa-arvoisesti kaikille suomalaisille koko maassa tarvitaan myös valtion rahoitusta. Valtionosuuksilla turvataan asuinpaikasta riippumatta jokaiselle oikeus peruspalveluihin kohtuullisella vero- ja maksurasituksella. Siihen liittyy myös tuloeroja kaventava valtionosuuksien taseaus, josta on pidettävä kiinni uudistettaessa kuntien valtionosuusjärjestelmää.

Kuntien on jatkossakin voitava luottaa siihen, että niillä on tarvittavat voimavarat kuntalaisten tarvitsemien palvelujen rahoitukseen. Valtion ja kuntien välisen luottamuksen edelleen vahvistaminen on

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDETÄÄN HUOLTA TALOUDESTA?

KESKUSTA EI LEIKKAA
KUNNILTA
VALTION JA KUNTEN
VÄLILLE ON
PALAUTETTU
LUOTTAMUS.

Huolenpitoa
-huomennakin.

TYMNE ELÄÄ
ARVOKASTA
VANHUUTTA JA SAA
INHIMILLISTÄ HOIVAA.

välttämätöntä, jotta käynnissä olevissa uudistuksissa onnistutaan ja nyt valittavat uudet kuntapäätäjät kokevat työnsä mielekkääksi.

Keskusta kannustaa kuntia miettimään toimintatapojaan ja keventämään turhaa hallinnollista taakkaansa. Näin joustavoitetaan toimintoja, parannetaan palveluja ja säästetään kustannuksia. Digitaalisuus antaa mahdollisuuksia, kun vain uskallamme ottaa sen rohkeasti käyttöön.

Työntekijöistä on pidettävä huolta.

Jokaisen kunnan on myös tulevaisuudessa oltava hyvä ja vetovoimainen työnantaja, jonka arvoihin kuuluvat tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Kuntien työntekijät ovat osaavia, sitoutuneita ja motivoituneita. Kunnissa on kehitettävä työoloja, koulutettava henkilöstöä ja panostettava johtamisen kehittämiseen.

Työntekijöillä on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa sote- ja maakuntauudistuksen toteuttamiseen. Uudistus on merkittävä liikkeenluovutus, jossa kahdensadan tuhannen kuntatyöntekijän työnantaja muuttuu. Tähän tarvitaan muutosturvaa, koulutusta, ohjausta ja hyvää hallintoa,

jotta kenenkään oikeusturvaa ei loukata.

Isojen uudistusten läpivientiin tarvitaan hyvää johtamista. Avoin vuoropuhelu poistaa parhaiten tulevaisuutta koskevaa epävarmuutta työntekijöiden ja heidän läheistensä keskuudessa.

Päätöksenteko lähemmäs ihmistä.

Maakuntauudistus tuo asiat ja päätösvalan lähemmäs ihmisiä ja yrityksiä ja mahdollistaa osaltaan suomalaisen yhteiskunnan rakentamisen ja rakentumisen alhaalta ylöspäin Keskustan pitkäaikaisen tavoitteen mukaisesti. Maakunnan asukkaat valitsevat jatkossa suorilla vaaleilla oman alueensa päättäjät.

Kansanvaltaisesti toimivilla uusilla maakunnilla pitää olla valtaa päättää omista asioistaan keskusjohtoisen valtion vahvan ohjaus- ja päätösvalan sijaan. Jokainen maakunta on omanlaisensa. Uudistuksessa on huomioitava kunkin maakunnan erityispiirteet ja -olot.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi

maakunnat vastaavat oman alueen kehittämisestä, työllisyydestä, elinkeinopalveluista, maaseudun kehittämisestä sekä liikennejärjestelmän ja joukkoliikenteen alueellisesta suunnittelusta.

Maakuntien ja kotikuntien yhteistyön on toimittava, jotta palvelut voidaan turvata tasa-arvoisesti. Saumaton yhteistyö on välttämätöntä myös voimavarojen tehokkaamman käytön, elinvoiman vahvistamisen ja alueellisen kilpailukyvn rakentamisen kannalta.

Keskustan mielestä tulevilla maakunnilla pitäisi olla esimerkiksi ihmisten hyvinvointia koskevan tiedon tuottajan, kokoajan ja arvioijan tehtävä. Tämä tukisi osaltaan kotikuntia suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä.

TYÖNTEKIJÄT
MUKAAN UUDISTUSTEN
TOTEUTTAMISEEN.
JOHTAMINEN
KUNTOON KOTI-
KUNNISSA.

Toisiimme luottaen kohti turvallista huomista.

Tulevaisuudessa sekä maakunnalla että kotikunnilla ja -kaupungeilla on omat selkeät tehtävänsä. Niiden välillä tarvitaan ennakkoluulotonta yhteistyötä ja luottamusta. Keskusta kannattaa vapaaehtoisia kuntaliitoksia myös tulevaisuudessa, mutta pakkoliitoksia emme hyväksy.

Keskusta tunnustaa keskuskaupunkien merkityksen maakuntiensa vetureina. Yhtälailla kaupungit tarvitsevat elinvoimaisia kehyskuntia ja maaseutua. Kyse on yhteistyöstä ja työnjaosta, joka koituu kaikkien suomalaisten ja koko Suomen hyväksi.

Luottamusta tarvitaan ennen kaikkea ihmisten välille. Toisten kuunteleminen, arvostaminen ja kunnioitus, turvallisen elämänpiirin rakentaminen ja nykyistä tuntuvasti vahvemman yhteisöllisyyden kasvattaminen – näillä eväillä jokaisesta Suomen kunnasta voidaan rakentaa paras kotikunta, meille jokaiselle.

Suomen kuntoon laittaminen eli työllisyyden parantaminen, palvelujen turvaaminen uudistamalla ja velaksi elämisen lopettaminen mahdollistavat sen, että kaikista suomalaista ja koko Suomesta voidaan pitää huolta myös tulevaisuudessa. Rakennetaan yhdessä uutta, 100-vuotiaan Suomen parhaaksi.

KOTIKUNNAT JA
MAAKUNNAT
YHTEISTYÖHÖN.

MITEN KOTIKUNNASSASI PIDETÄÄN HUOLTA TYÖNTEKIJÖISTÄ?

www.huolenpitoa.fi
Keskustele, osallistu ja vaikuta:
#huolenpitoa

VILMA KÄY TURVALLISTA,
MAAILMAN PARASTA
LÄHIKOULUA.

Huolenpitoa
– huomennakin.

